

Елена Зографска (1921-2009)

Маргарита Бузалковска-Алексова

Институт за класични студии
Филозофски факултет
Универзитет Св. „Кирил и Методиј“ - Скопје
margaritab@zfz.ukim.edu.mk

Во февруари 2009 година почина проф. Елена Зографска, долгогодишен професор по историја на грчката и римската литература при Институтот за класични студии на Филозофскиот факултет во Скопје. Како сопруга на проф. Д. Зографски, таа доаѓа во Република Македонија и во 1946 година започнува со наставничка дејност по руски јазик во основните училишта „Орце Николов“ и „Браќа Миладиновци“ во Скопје. Од 1951 до 1955 година предава старогрчки и латински јазик во класичните паралелки при гимназијата „Јосип Броз Тито“, а од 1956 година е примена за лектор по старогрчки и латински јазик на Катедрата по класична филологија при Филозофско-историскиот факултет во Скопје. Таа држи настава по класичните јазици на студентите од групите за романистика (латински јазик) и историја (старогрчки јазик). Во 1971 година, Елена Зографска е избрана за професор по историја на грчката и римската литература, во која област работи сè до пензионирањето во 1983 г.

Проф. Зографска објавува трудови и од областа на лингвистиката и од областа на книжевноста. Од областа на лингвистиката таа се занимава со морфофонемски проблеми од областа на латинскиот јазик, а на полето на книжевноста длабоко навлегува во дејноста на преродбениците во Македонија во 19. век и влијанието на антиката врз нивното творештво. Најзначајното што ни го остави проф. Елена Зографска е хрестоматијата „Избор: на латински текстови со коментар“ објавена во Скопје, во 1963 год. и преиздадена во 1970 год. во која, во соработка со проф. Богдан Стевановиќ, се обработени текстови од ранолатинскиот период до класичнолатинскиот (Непот, Такит, Ливиј, Салустиј, Кикерон, Каесар), со богат коментар на морфолошки, синтактички и семантички план, исто како и со објаснувања за историските услови во кои се случува настанот опфатен кај соодветниот автор. Овој прирачник и денес претставува придружно помагало при уводот на сеопфатната обработка на овие врвни претставници на римската книжевност.

Кога влегов во нејзиниот клас во далечната 1978 година, не можев да ја разберам нејзината способност да прикаже сè и да те воведо во сè, иако си на почетокот од учењето и читањето на старогрчката граматика. Нејзината педантност во сите домени

што ги опфаќа историјата на книжевноста беше нешто што врзува и обврзува на бескомпромисно знаење на сите сегменти на еден автор – од историските услови во кои живеел, подробноста на настаните од содржината, познавањето на сите споменати личности и настани, сè до книжевно-теоретскиот аспект при анализата на неговите дела. Очигледно беше дека таквиот пристап е комбинација од германската и руската школа на обработката на книжевното дело. Нејзините предавања беа придружени со солидни вежби од областа на лексиката, морфологијата и синтаксата на текстот својствен за авторот, што е предмет на обработка. Проф. Зографска ги знаеше сите роднински врски на славните личности од Атина. Сите дела, на пример, на Плаут, по азбучен ред – а тоа го бараше и од нас, нејзините студенти. Се разбира, и содржините на зачуваните Аристофанови и Плаутови комедии. Подоцна, кога ќе ми ја довереше мене одвреме навреме задачата на вежбите, редовно се интересираше за резултатите од вежбите кај студентите – за нивната заинтересираност, активности и подготвеност за часот.

Елена Зографска беше прекрасна сопруга и мајка на три деца. На сопругот, кој беше виден професор и политичар, му помагаше во интелектуалната дејност и како сопруга.

Нејзината топлина, строгост и критичност се нераскинлив дел од душата на нејзините ученици и студенти и оставаат длабоки траги во традицијата на наставата по класичните јазици и класичната книжевност, како и во традицијата на полињата што беа предмет на нејзиниот научен интерес.

Со голема љубов и почит ѝ ги посветуваме зборовите *omnes aequo animo parent, si digni imperarent*.